

Tézy na štátne skúšky pre bakalársky študijný program učiteľstvo občianskej náuky a filozofie akademický rok 2026/2027

Tézy sú podkladom pre prípravu študenta na štátnu skúšku. Vymedzujú obsah a rozsah požadovaných vedomostí, ktorých inteligentné porozumenie má študent preukázať na skúške. Od študenta sa očakáva, že oblasť vymedzená tézou je zvládnutá prostredníctvom **kvalitnej znalosti príslušnej povinnej a primeranej znalosti odporúčanej literatúry**. Samotné tézy sú formulované tak, aby študentovi umožnili prezentovať svoje schopnosti analytického a syntetického uvažovania v kontexte viacerých absolvovaných predmetov. Študent bude odpovedať vždy na jednu otázku (napr. 1.1 alebo 1.2, čiže z prvej otázky prvú tézu alebo z prvej otázky druhú tézu a pod.) z každého z troch okruhov (z každého okruhu si vytiahne jednu otázku). Okruhy sú: **filozofia a vedy o spoločnosti, dejiny filozofie**.

Filozofia a vedy o spoločnosti

1. Logika

Téza č. 1: Výroková logika (druhy výrokov a spojok; $\sim$, $\&$, $\vee$, $\rightarrow$, $\leftrightarrow$; tabuľková metóda; tautológia, kontradikcia, neutrálna formula; dôkazy; základné pravidlá odvodzovania).

Deduktívne a nededuktívne uvažovanie (redukcia, analógia, neúplná indukcia; úplná indukcia).

Povinná literatúra:

CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do problematiky metodológie vied V.“ In: *Organon F*, roč. 8, 2001, č. 1, s. 91-103;

CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do problematiky metodológie vied VI.“ In: *Organon F*, roč. 8, 2001, č. 2, s. 201-203.

GAHÉR, F.: *Logika pre každého*. (3. vyd.) Bratislava : IRIS, 2003, s. 57-74, s. 108-111.

Úvod do logiky (e-learningový kurz): prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

CMOREJ, P.-VICENÍK, J.: „Úvod do

problematiky metodológie vied III.“ In: *Organon F*, roč. 7, 2000, č. 3, s. 326-337.

SMULLYAN, R.: *Navěky nerozhodnuto: Úvod do logiky a zábavný privodec ke Gödelovým objevům*. Praha : ACADEMIA, 2003, s. 25-55.

Téza č. 2: Predikátová logika (čím sa líši od výrokovej a subjekt-predikátovej logiky; jazyk predikátovej logiky (PL); formalizácia v jazyku PL; 4 základné odvodzovacie pravidlá v PL)

Povinná literatúra:

GAHÉR, F.: *Logika pre každého*. (3. vyd.) Bratislava : IRIS, 2003, s. 159-79, s. 192-199.

VOLEK, P.: *Úvod do logiky a metodológie vied*. Bratislava : Update Studio, 1999, s. 90-101.

Úvod do logiky (e-learningový kurz): prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

NEWTON-SMITH, W.H.: *Logic: An Introductory Course*. London : Routledge, 1999, s. 106-140.

CMOREJ, P.: *Úvod do logickej syntaxe a sémantiky*. Bratislava : Iris, 2001.

2. Etika a bioetika

Téza č. 1: Definícia a pôvod morálnej cnosti

Povinná literatúra:

ARISTOTELES.: *Etika Nikomachova*. Bratislava : Pravda, 1972, s. 42-52.

Odporúčaná literatúra:

KUNA, M.: *Úvod do etiky cnosti*. Ružomberok: FF KU, 2010, s. 31-45.

SYNEK, S.: *Lidská přirozenost jako úkol člověka*. Praha : Togga, 2011, s. 49-60, 121-148.

Téza č. 2: Skutky ako prejavy charakteru. Skutky z donútenia, skutky z nevedomosti a vedomé rozhodnutie

Povinná literatúra:

ARISTOTELES.: *Etika Nikomachova*. Bratislava : Pravda, 1972, s. 59-68.

Odporúčaná literatúra:

AUBENQUE, P.: *Rozumnost podle Aristotela*. Praha : OIKYMENH, 2003, s. 139-166.
SYNEK, S.: *Lidská přirozenost jako úkol člověka*. Praha : Togga, 2011, s. 67-93.

Téza č. 3: Vznik člověka a problém umělého oplodnění, umelé potraty, problém eutanázie

Povinná literatúra:

ŠLIPKO, T.: *Hranice života. Dilemy súčasnej bioetiky*. Trnava : Dobrá kniha, 1998, s. 105-120, 135-161, 168-179, 234-255.

Odporúčaná literatúra:

ONDOK, J. P.: *Bioetika*. Svitavy : Trinitas, 1999, s. 65-84, 166-174.
HAŠKOVCOVÁ, H.: *Lékařská etika*. Praha : Galén, 2002, 3. vyd., s. 113-129, 222-232.

3. Právo

Téza č. 1: Policajný vs. právny štát. Pojem, pôvod a ochrana ľudských práv

Povinná literatúra:

FÁBRY, B. – KASINEC, R. – TURČAN, M.: *Teória práva*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 187-197.

Odporúčaná literatúra:

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov.

Téza č. 2: Verejné versus súkromné právo. Hmotné versus procesné právo.

Povinná literatúra:

FÁBRY, B. – KASINEC, R. – TURČAN, M.: *Teória práva*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 81-90.

Odporúčaná literatúra:

Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.
Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov.

Dejiny filozofie

4. Antická filozofia

Téza č. 1: Jednota a mnohosť ako princípy vysvetľovania sveta v koncepciách predsokratovských filozofov

Povinná literatúra:

Antológia z diel filozofov. Predsokratovci a Platón, Bratislava 1998, s. 55-193.

Odporúčaná literatúra:

LABUDA, P.: *Úvod do antickej filozofie I. Zrod a vývoj ranej gréckej filozofie*. Ružomberok: Verbum, 2015, s. 68-198.

Téza č. 2: Parmenides a Zenón z Eley

Povinná literatúra:

Antológia z diel filozofov. Predsokratovci a Platón, Bratislava 1998, s. 117-126.

Odporúčaná literatúra:

LABUDA, P.: *Úvod do antickej filozofie I. Zrod a vývoj ranej gréckej filozofie*. Ružomberok: Verbum, 2015, s. 128-153.
KALAŠ, A.: *Antická filozofia. Predsokratovská filozofia. I. diel*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2023, s. 72-87.

5. Stredoveká filozofia

Téza č. 1: Tomáš Akvinský o človeku

Povinná literatúra:

VOLEK, P.: Základné aspekty filozofickej antropológie podľa sv. Tomáša Akvinského. In: *Filozofia*, roč. 54, 1999, č. 6, s. 377-389.

SWIEŻAWSKI, S.: *Nový výklad sv. Tomáše*. Brno : Cesta, 1998, s. 100-116.

Odporúčaná literatúra:

VOLEK, P.: *Filozofia človeka podľa Tomáša Akvinského*. Ružomberok, 2003, s. 232-239, 248-280.

Téza č. 2: Tomáš Akvinský a Machiavelli o vládnutí

Povinná literatúra:

TOMÁŠ AKVINSKÝ: O kráľovství ke králi kyperskému. In: SOUSEDÍK, S.: *Texty k studiu středověké filosofie*. Praha : Karlova univerzita, 1994, I.-IV., s. 27-67.

MACHIAVELLI, N.: *Vladař*. Praha : Ivo Železný, 1995, IX-XI. XV-XVI., s. 50-58, 71-75.

Odporúčaná literatúra:

SIROVIČ, F.: *Dejiny filozofie II. Novovek - 1. časť*. Trnava : Dobrá kniha, 1997, s. 20-26.

metafyzika? Praha : OIKOYMENH, 1993, s. 7-35.

Odporúčaná literatúra:

THURNHER, R., RÖD, W., SCHMIDINGER, H.: *Filosofie 19. a 20. stoloť III. (Dějiny filosofie. Svazek 13)*. Praha : OIKOYMENH, 2009, s. 221-314.

6. Novoveká filozofia

Téza č. 1: Spor novovekého racionalizmu a empirizmu a pokus o jeho prekonanie v diele I. Kanta. R. Descartes (metafyzické predpoklady teórie poznania, metodická pochybnosť, prvý princíp, dôkazy existencie Boha), J. Locke (tabula rasa, idey). Filozofický projekt troch kritik I. Kanta (Kritika čistého rozumu, Kritika praktického rozumu: formálna a autonómna etika povinnosti. Kritika súdnosti: estetická a teleologická súdnosť).

Povinná literatúra:

DESCARTES, R.: *Meditácie o prvej filozofii*.

Bratislava : Chronos, 1997, s. 21-52.

LOCKE, J.: *Rozprava o ľudskom rozume*.

In: *Antológia z diel filozofov. Novoveká empirická a osvietenská filozofia*. Bratislava : Pravda, 1967, s. 53-78.

KANT, I.: *Prologomena ke každé příští metafyzice, jež se bude moci stát vědou*. Praha : Svoboda, 1992, s. 32-47.

Odporúčaná literatúra:

RÖD, W.: *Novověká filosofie I*. Praha : Oikoymenh, 2001, s. 62-118.

RÖD, W.: *Novověká filosofie II*. Praha : Oikoymenh, 2004, s. 33-83.

JAESCHKE, A.: *Německá klasická filosofie I*. Praha : OIKOYMENH, 2015, s. 23-137.

SCRUTON, R.: *Krátke dejiny novovekej filozofie. Od Descarta po Wittgensteina*. Bratislava : Archa, 1991, s. 37-48, s. 93-116.

Téza č. 2: Filozofia existencie: K. Jaspers (filozofická viera, hraničné situácie, šifry), M. Heidegger (kritika metafyziky, úzkosť, pobyt).

Povinná literatúra:

JASPERS, K.: *Šifry transcendencie*. Bratislava : KALLIGRAM, 2004, s. 9-36.

HEIDEGGER, M.: *Úvod k přednášce Co je*

